

Møte for lukkede dører, Stortinget 31. juli 1922

Møte for lukkede dører i Stortinget
den 31. juli 1922 kl. 10.00.

Præsident: Otto B. Halvorsen

Præsidenten: Efter anmodning fra regjeringen har præsidenten ladet møtet sette for lukkede døre, idet utenriksministeren vil gi en konfidentiel meddelelse, eller en meddelelse, som ikke kan gives for aapne døre, og præsidenten gaar ut fra at tinget er enig i, at dørene lukkes. Præsidenten foreslaar dernæst, at regjeringens medlemmer og Stortingets funktionærer og de forøvrig i reglementets § 53 omhandlede funktionærer faar adgang til møtet - og da ingen innsigelse er komt, anser præsidenten det for vedtat.

Utenriksminister Mowinckel: Regjeringen har staat i stadig forbindelse med Spanien og har fortsatt forhandlingerne for at opnaa visse forbedringer, der var jo enkelte punkter f.eks. paa toldspørsmaalenes omraade, som endnu var uklare. Likeledes har vi undersøgt nærmere dette forhold med gjensidig mestbegunstigelse og faat bekræftet den opfatning, som jeg tidligere har gjort gjældende, idet vi fra den spanske minister har faat en note, hvor det derom staar: "Som bekjendt, er den spanske regjering ved lov forhindret fra at tilstaa almindelig mestbegunstigelse. Lande som Schweiz, Holland, Sverige, Danmark og Italien, som i den senere tid har sluttet handelsavtaler med Spania, har som følge herav ikke hat noe imot at indrømme Spania den omfattende mestbegunstigelse som nævnte landes lovgivning tillater mot at Spania paa sin side har indrømmet en mestbegunstigelse av begrenset karakter." Det falder i det væsentlige sammen med, hvad jeg har oplyst. Det er kun Holland som er komt til blandt de lande, som har avsluttet traktat paa samme maate som vi nu foreslaar avsluttet. Hvad de enkelte toldsatter angaar saa vil en for vor industri saa viktig artikkel som maskiner for hermetikindustri bli opført paa liste B og indrømmes mestbegunstigelse, og titanhvitt, en artikkel, som man haaber man kan faa et ganske betragtelig marked for i Spanien, er den spanske regjering ogsaa villig til at opføre paa liste B og saaledes gi mestbegunstigelse, idet dog toldnummer først kan bli fastsat efterat de innsendte prøver er blit analysert.

Stortinget var formodentlig opmerksom paa at det stod i aviserne, at engelsk-spansk traktat nu var avsluttet, og da det vilde være av stor interesse at faa vite noget herom i tilslutning til det som jeg uttalte for aapne døre om muligheten av at England kunde opnaa lavere satser for klipfisk - telegraferte vi ned. Det viser sig imidlertid at traktat endnu ikke er avsluttet, men svaret indeholder allikevel ting av saa vidt stor interesse at jeg har ment det var riktig at la Stortinget faa rede paa det:

"Engelsk-spansk handelstraktat er ikke avsluttet, kun ferdigbehandlet av de sakkyndige og skal nu paa vanlig maate behandles av saavel spansk tariff - og vurderingsraad som kommisjonen for nasjonal produksjon, før den forelegges

ministerraad. Spansk understatssekretær oplyste mig idag strengt fortrolig at spansk tollsats for engelsk klippfisk i forslag er traktatfestet til 24 pesetas, men at der endnu intet bestemt kan uttales om traktat blir akseptert av nevnte spanske myndigheter, blandt annet paa grunn av kullspørsmål. Han uttalte dog uten forbindtlighet at han personlig ansaa det sandsynlig at den vilde bli vedtatt i en eller annen form."

Av dette telegram fremgaar det jo, jeg tror jeg tør si med en til visshet grensende sandsynlighet, at de fordele som det store britiske rike handelspolitisk har kunnet by Spanien - og da spesielt hvor det gjelder kullhandelen - er av den art at det har lykkedes Storbritanien aa faa klipfisktollen ned til 24 pesetas, og faa den traktatfestet. Det virker momentant og automatisk paa vaar traktat, slik at ogsaa tollene paa vaar klippfisk blir 24 pesetas. Som jeg sa sist har jo ikke egentlig det slik stor betydning, fordi konkurranseforholdene gjør, at naar vi bare har like lave satser som vaare konkurrenter, saa er det det viktigste; men det sier sig selv, at jo lavere satsen er, desto lettere vil varen kunde innarbeides paa markedet, og det spiller derfor en noksaa stor rolle aa vite at satsen sandsynligvis blir saa lav.

Hvad forhandlingene videre med Spanien angaar - hvis der skal forhandles videre - sier det sig selv at efter hvert som traktaten blir gunstigere i tollpolitisk henseende for oss, efter hvert vil Spanien ha mindre aa gi oss for et eventuelt tilbud av traktat paa fritt grunnlag. Der har vi imidlertid den store fordel at vi har opsjonen, retten til aa kreve fritt grunnlag og beholde traktaten. Men det hindrer selvfølgelig ikke at vi hvis vi gjør det, kan opta, mens traktaten gjelder, forhandlinger med Spanien om det vil gi oss visse innrømmelser, hvis vi kan gi dem fritt grunnlag. Lykkes ikke det, har vi heldigvis som sagt den fordelaktige option aa falle tilbake paa, at vi kan faa gjeldende traktat med fritt grunnlag. Jeg sa engang i møte for lukkede døre tidligere at jeg trodde at ved aa forhandle paa fritt grunnlag kunde man kanskje opnaa visse fordeler. Efter hvert som denne traktat har utviklet sig og er blitt bedre og bedre, og vi har faatt mer og mer, saa er det min personlige mening - det være sagt for lukkede døre - at jeg ikke tror vi vil kunne opnaa stort mer. Der er et for oss viktig spørsmål, hvor vi selvfølgelig maatte legge all kraft inn, det er aa faa rett til aa forhøie vaare tollsatser. Men jo flere begunstigelser og fordele Spanien allerede har gitt oss for sine tollsatser, desto mindre sandsynlig blir det at de vil gjøre innrømmelser hvor det gjelder de forholdsvis faa varer de sender til Norge. For nettop hvor det gjelder tollpolitiske fordele, er det at fremforalt spørsmålet om kjøp og salg kommer saa sterkt frem i internasjonale forhandlinger.

Hvad nu Portugal angaar har jeg for lukkede døre uttalt mig noksaa klart om disse forhandlinger og behøver ikke at gjenta det. Jeg vil bare si - og det vil jeg ogsaa si for lukkede døre, det kan ikke godt sies for aapne - at jo bedre den spanske traktat blir, desto bedre instrument er den for vore forhandlinger med Portugal. At vi til Portugal kan peke paa, at vi har en saavidt god traktat med Spanien færdig og

Møte for lukkede dører, Stortinget 31. juli 1922

iorden, hvilket selvfølgelig meget vel forstaaes i Portugal, det vil gjøre forhandlingerne med Portugal friere og lettere for os, det vil i høi grad styrke forhandlingerne. Det er greit, at det at vi er færdig med ett land - det største og viktigste - vil kunne benyttes til at presse Portugal, og jo bedre traktaten med Spanien er, desto sterkere kan presset være. Dette er min opfatning, men det er en opfatning, som selvfølgelig ikke kan fremholdes for aapne døre, fordi vi bør tie mest mulig stille med alt som berører spørsmålet om forhandlingerne med Portugal, da den regjering som faar med disse at gjøre, helst skal staa saa frit paa dette omraade som mulig.

Præsidenten: Præsidenten tør kanskje bruke det uttrykk, at han gaar ut fra, at utenriksministerens uttalelser her nu ikke foranlediger nogen debat. Jeg henstiller ihvertfald, at det ikke blir tilfældet, men spør, om nogen forlanger ordet.

Utenriksminister Mowinckel: Jeg er ikke ganske sikker paa, at denne henstilling er riktig. Man kan jo faa et møte for lukkede døre til om dette, men det er vel bedst at slippe det for ikke at ha disse møter for lukkede dører for ofte. Saa hvis man i tilslutning til dette, jeg har git meddelelse om, ønsker at si noget, synes jeg der skulde være adgang til det med det samme.

Præsidenten: Selvfølgelig er der adgang til det. - Præsidenten konstaterer, at ingen har begjært ordet og anser debatten for avsluttet. Præsidenten vil opplyse om, at naar nu møtet sættes for aapne døre, vil præsidenten foreslaa, at forhandlingerne utstaar, f.eks. til kl. 12. Det var, forat man skulde benytte denne tid ogsaa, at præsidenten mente, at man ikke overflødig skulde debattere her, idet præsidentskapet har utbedt sig en konferance med statsministeren og utenriksministeren. Det er mulig, at det vil foranledige møter i grupperne, og idet vi da sætter den fart paa, som forsvarlig kan ske, vil det bli foreslaat, at møtet for aapne døre utsættes til kl. 12. Jeg gir denne forklaring nu, saa behøver jeg ikke at gi den for aapne døre.

Præsidenten foreslaar, at forhandlingerne ikke blir at offentliggjøre - og anser det for vedtat.

Protokollen blev derefter opløst uten at foranledige nogen bemerkning.

Møtet hævet kl. 10.20.